

DATA B Á Z E Ú L O H Y P R O N A D A N É

Jak Rákosníček předjížděl Velký vůz HUMANITNÍ OBLAST

učivo 1. stupně

Mgr. Lucie Hašková, Základní škola JUDr. Josefa Mareše a Mateřská škola, Znojmo, Klášterní 2,
příspěvková organizace

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

jihomoravský kraj

1. Přečti si pohádku o Rákosníčkovi

Jak Rákosníček předjížděl Velký vůz a co z toho bylo

Jaromír Kincl

Jednou takhle navečer seděl skřítek na hrázi, držel černou hodinku a bylo mu svátečně. Jenomže do té pěkné chvílky se najednou shora ozvalo tiché zanaříkání, jako kdyby na obloze někdo plakal. A také hvězdy, které se ukazovaly na hladině rybníka, najednou začaly blikat a byly celé rozklepané. „To jsou mi věci,“ kroutil hlavou Rákosníček, „tohle vypadá jako nějaký nebeský voziček s lampiony, ale porouchaný, protože nejedí. A to se ovšem musí neprodleně, ale opravdu neprodleně napravit.“

Hned se také začal chystat k cestě na oblohu. Vybral si k tomu ten největší rákosový květ, který vypadal tak trochu jako doutník, trochu jako raketa. Jen co si ho osedlal, už se sháněl po bludičce Jůlii, aby mu svým plamínkem tu rachejtli zapálila a tím pádem odpálila. Sotva se bludička s tím svým světýlkem objevila, začal skřítek se startem.

„Haló, haló,“ vykřikoval do všech stran, „tady je rachomejtle Matyllda jedna, jak mě slyšíte?“ Slyšet ho bylo široko daleko, a proto Rákosníček pokračoval. „Nuže, Jůlinko zážeh.“ A hned začal s odpočítáváním, „Deset, devět, moc, málo, dva, jedna, teď!“

Za rákosem se jen začmoudilo, objevil se obláček kouře a rachejtle i se skřítkem byla rázem tatam, tedy vlastně spíš tam, kde Rákosníček chtěl být. Přistál nachlup přesně vedle toho nebeského vozičku, jenomže takhle zblízka se ukázalo, že je to pořádný Velký vůz a s pořádnou poruchou. Hned vedle stála panenka Lampářka, která na nebi rozsvěcuje hvězdy, ale místo toho natahovala moldánky.

„Tak už přestaň brečet ty Lampářko nebeská, teď je tady Rákosníček, služby a opravy všeho druhu,“ chlácholil jí skřítek, „to budeš koukat, jak si s tím hravě poradím.“ „Ono to bude jen..... tak to možná že vyběhaný ten..... no třeba škrtících hřidelík. Nebo to může být něco úplně jiného.“ Když tohle povídal, tvářil se, jako když se vyzná. Klepl semhle, klepl támhle, tohle utáhl, tamhle povolil, ale ono pořád nic. „Nejedí to, nejedí,“ bručel si pro sebe Rákosníček, „tahle rachotina asi opravdu patří do starého železa. Ledaže bych,“ zasvítily mu najednou oči, „ledaže bych sem přidal tu svoji doutníkovou rachejtli.“ Než stačila nebeská panenka třikrát zamrkat a jednou zakroutit hlavou, předělal skřítek Velký vůz na raketový. „Račte nasedat, hvězdoočko, začne zkušební jízda,“ pobízel panenku Lampářku, „a pěkně se držte, protože za chvíli pojedeme na tryskový pohon.“ Po nebeských pláních uháněli s větrem o závod, ale Rákosníčkovi to bylo

pořád málo. Ze samého furiantství bral zatačky po dvou kolech, do obláčku najížděl takovou rychlostí, že je rozháněl do všech stran, a nakonec si to namířil rovnou na Mléčnou dráhu. Jenomže tam dostal smyk a narazil do kulatého Měsíce takovou silou, že ho promáčkl na tenoučký srpeček.

Velký vůz také nedopadl nejlépe a Rákosníček měl co dělat, aby napravil všechno, co pokazil, ale potom už ho ta hvězdná panenka k řízení nepustila a odjela sama, pěkně polehoučku, jako když vane vánek, a ne jako když se vichřice žene. „Tak abys věděla,“ volal za ní Rákosníček, „mě už ten tvůj kočár stejně nebaví. Když budu chtít, postavím si něco lepšího, a hlavně kosmicky rychlejšího.“ Pak už to šlo ráz naráz. První hvězdičku dal sem, druhou tam, třetí nahoru, čtvrtou dolů, mezi ně přišrouboval rachejtli, která při srážce s Měsícem vypadla z Velkého vozu, a najednou tady stálo něco jako hvězdolet, ale spíš hvězdokoloběžka. Skřítek ji nejdřív opatrně vyzkoušel, a když se přesvědčil, že ta rychloběžka skutečně rychle běží, nebylo s ním už zase k vydržení. Rozjel se po nebi takovou rychlostí, že za ním zůstávala ohnivá čára, jako by tu proletěla nějaká kometa. Když dohonil panenku Lampárku a její Velký vůz, začal se znovu vytahovat.

„Předjedu tě, předjedu,“ poškleboval se, a dělal při tom na hvězdičku dokonce dlouhý nos. Jenomže to se mu nevyplatilo. Sotva koloběžka ucítila, že jí Rákosníček už nedrží, vyrazila jako splašená a skřítek se za ní nestačil ani ohlédnout. A tak hvězdička uháněla někam nahoru do oblačných výšek, zatímco skřítek kotrmelcoval volným pádem rovnou do rybníku Brčálníku.

Nakonec všechno dobře dopadlo, i s Rákosníčkem. A kdybyste náhodou chtěli vědět, jak to dopadlo s tou nebeskou holčičkou a jejím vozem, podívejte se večer na oblohu. Najdete tam sedm jasných hvězd. Že se jmenují Velký vůz, ví každý, ale proč jezdí po nebi tak pomalu, víte jenom vy a skřítek Rákosníček.

2. **Pokud jste četli pozorně, budou pro vás následující otázky hračkou.**

1. Jak se jmenuje rybník v pohádce.
a) Hřčálník b) Frčálník c) brčálník d) Brčálník e) Srčálník
2. Jak se jmenuje skřítek z pohádky?
a) Hurvínek b) Rákosník c) Lotrando d) Křemílek e) Rákosníček
3. Jakou má skřítek barvu?
l) blue/ blau m) red / rot o) yellow / gelb p) green/grün q) black/ Schwarz
4. Je pravda, že skřítek uviděl na hladině vozíček?
a) pravda b) nepravda
5. Koho si skřítek zavolal na pomoc, aby se dostal na oblohu?
x) Vílu Amálku y) bludičku Julii z) čarodějnici Saxánu
6. Nazývala se jeho raketa rachejtle Matylida II.?
r) ano s)ne
7. S kým se potkal na obloze?
i) S Měsíčníkem j) se Sluncem k) s nebeskou Lampárkou l) s nebeským pastýřem
8. Co trápilo Lampárku?
d) rozcuchané vlasy e) bolavé koleno f) rozbitý vozík
9. Rákosníčkovi se vozík podařilo opravit.
z) pravda ž) nepravda
10. Do čeho s Lampárkou narazili?
b) do Slunce c) do Měsíce d) do hvězdy
11. Proč nechtěl rákosníček pak už s Lampárkou jezdit?
s) jezdila moc pomalu t) jezdila moc u) rychle zase se jí rozbil vozík
12. Rákosníček vrazil do Slunce, když předjížděl Lampárku.
r) pravda ř) nepravda
13. Z kolika hvězd je složen Lampárčin vozík?
c) 2 b) 5 a) 7
14. Které seskupení hvězd představuje Lampárčin vozík?
e) Kasiopeja f) Malý vůz g) Velký vůz h) Malého medvěda i) Pannu

15. Co vytvořil Rákosníček na obloze?
m) koloběžku n) hvězdolet o) auto

Následující úkoly jsou rozšiřující a dobrovolné

16. Kdo je furiant? Kdo se chová furiantsky?
s) někdo, kdo se bojí t) někdo, kdo dává přehnaně najevo své sebevědomí u) nemocný
17. Jaké je synonymum ke slovu „začoudilo“?
u) začernilo v) zadýmilo w) zapálilo
18. Co znamená „natahovat moldánky“?
f) radovat se g) spát h) plakat
19. Zkus sám vysvětlit následující slovní spojení: "uhánět s větrem o závod", "držet černou hodinku".
20. Vymysli nadřazený pojem ke slovům "skřítek", "bludička"
21. Vymysli slova podřazená k pojmu "nebeská tělesa"
22. Které slovo do synonymické řady nepatří? Vichřice - bouře - bezvětrí - hurikán

3. Velký vůz- rozšiřující úkol

Velký vůz vlastně není souhvězdí. Jde o výraznou skupinu hvězd, které se ovšem mezi souhvězdí neřadí. Jde o tzv. éterismus. Velký vůz je však součástí jednoho ze souhvězdí. Pokud spojíš písmenka správných odpovědí ze cvičení 2, tak jak jdou za sebou, zjistíš, jako toto souhvězdí vypadá.

Důležitá poznámka: spoj bod a se správnou odpovědí na otázku 14. a 15.

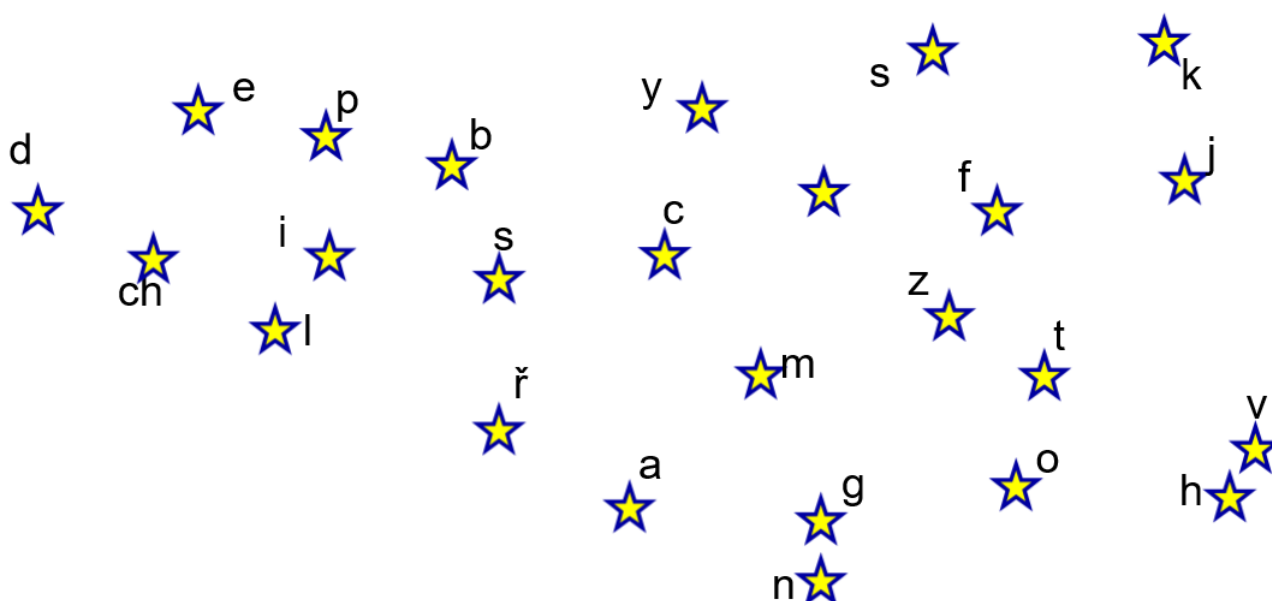
: spoj bod t se správnou odpovědí na otázku 17. a 18.

: spoj bod b se správnou odpovědí na otázku 11.

: spoj bod y se správnou odpovědí na otázku 10.

: spoj bod z se správnou odpovědí na otázku 16.

: z ostatních bodů vytvoř uzavřenou lomenou čáru

4. Jaké zvířátko vám toto souhvězdí připomíná?

- a) klokan b) medvěd c) opice

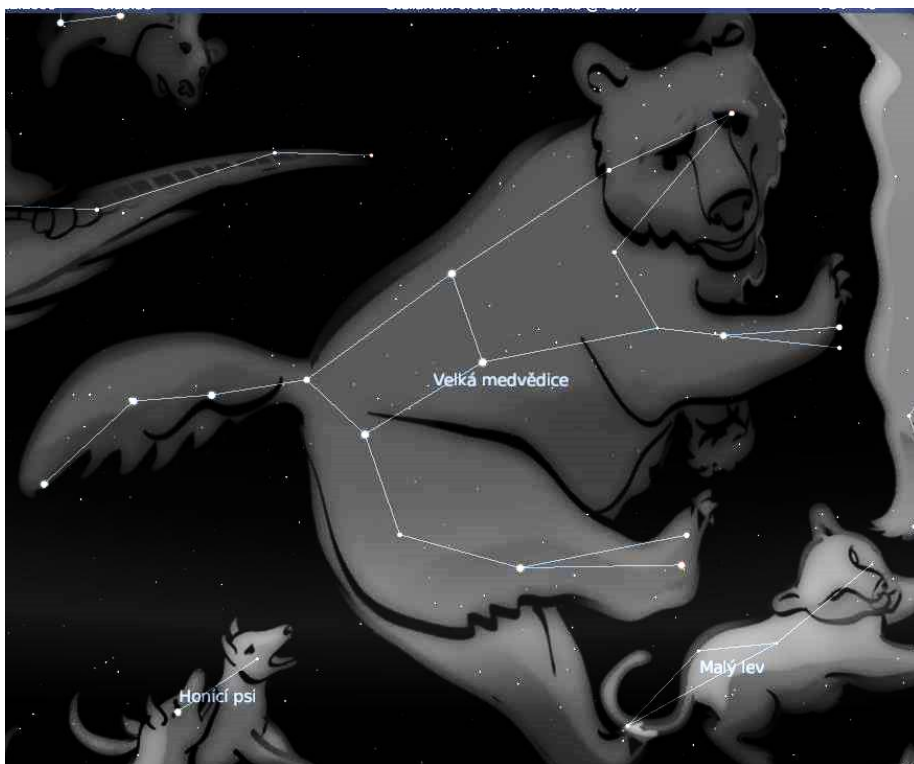
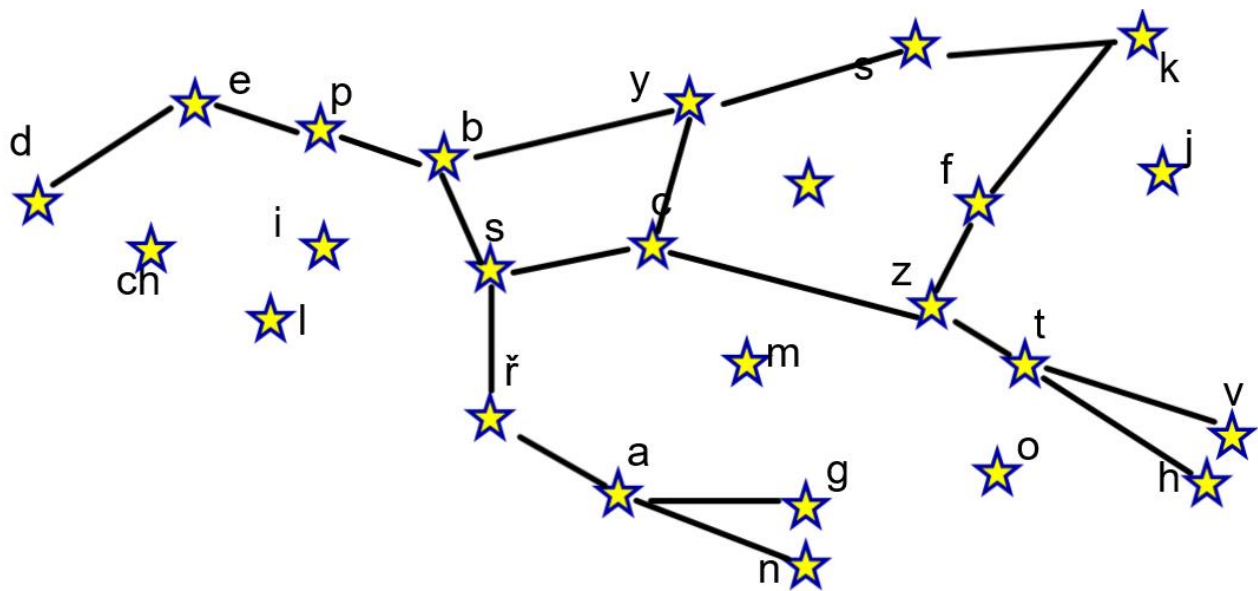
5. Zkus najít na internetu, jak se toto souhvězdí jmenuje.

Řešení:

6. Pokud jste četli pozorně, budou pro vás následující otázky hračkou.

1. Jak se jmenuje rybník v pohádce.
a) Hřčálník b) Frčálník c) brčálník **d) Brčálník** e) Srčálník
2. Jak se jmenuje skřítek z pohádky?
a) Hurvínek b) Rákosník c) Lotrando d) Křemílek e) **Rákosníček**
3. Jakou má skřítek barvu?
l) blue/ blau m) red / rot o) yellow / gelb p) **green/ grün** q) black/ Schwarz
4. Je pravda, že skřítek uviděl na hladině vozíček?
a) pravda b) **nepravda**
5. Koho si skřítek zavolal na pomoc, aby se dostal na oblohu?
x) Vílu Amálku y) **bludičku Julii** z) čarodějnici Saxánu
6. Nazývala se jeho raketa rachejtle Matylida II.?
r) ano s) **ne**
7. S kým se potkal na obloze?
i) S Měsíčníkem j) se Sluncem k) **s nebeskou Lampáčkou** l) s nebeským pastýřem
8. Co trápilo Lampáčku?
d) rozcuchané vlasy e) bolavé koleno f) **rozbitý vozík**
9. Rákosníčkovi se vozík podařilo opravit.
z) pravda ž) nepravda
10. Do čeho s lampičkou narazili?
c) do Slunce c) **do Měsíce** d) do hvězdy
11. Proč nechtěl rákosníček pak už s Lampáčkou jezdit?
s) **jezdila moc pomalu** t) jezdila moc u) rychle zase se jí rozbil vozík
12. Rákosníček vrazil do Slunce, když předjížděl Lampáčku.
r) pravda ř) **nepravda**
13. Z kolika hvězd je složen Lampáččin vozík?
c) 2 b) 5 **a) 7**
14. Které souhvězdí představuje Lampáččin vozík?
e) Kasiopeja f) Malý vůz g) **Velký vůz** h) Malého medvěda i) Pannu

15. Co vytvořil Rákosníček na obloze?
n) koloběžku n) **hvězdolet** o) auto
16. Kdo je furiant? Kdo se chová furiantsky?
t) někdo, kdo se bojí t) **někdo, kdo dává přehnaně najevo své sebevědomí** u) nemocný
17. Jaké je synonymum ke slovu „začoudilo“?
u) začernilo v) **zadýmilo** w) zapálilo
18. Co znamená „natahovat moldánky“?
f) radovat se g) spát h) **plakat**
19. . Zkus sám vysvětlit následující slovní spojení: "uhánět s větrem o závod"= **rychle běžet** "držet černou hodinku"= **sedět po tmě a přátelsky se povídat**
20. Vymysli nadřazený pojem ke slovům "skřítek", "bludička" = **pohádkové bytosti**
21. Vymysli slova podřazená k pojmu "nebeská tělesa", = **hvězdy, komety, planety,....**
22. Které slovo do synonymické řady nepatří? Vichřice - bouře - **bezvětrí** - hurikán

Použitá literatura:

1. Kincl, Jaromír.: Rákosníček a hvězdy, Albatros Media a.s. 1.vydání, 2021, 60.str.
2. https://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%BD_v%C5%AFz

